

Περίληψη Πορίσματος
«Εφαρμογή του θεσμού της παράλληλης στήριξης μαθητών
με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες»

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο της αποστολής του ως Συνήγορος του Παιδιού, κατά τα τελευταία έτη έχει εξετάσει σημαντικό αριθμό υποθέσεων με θέμα την εφαρμογή του θεσμού της παράλληλης στήριξης μαθητών με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη σχολική τάξη του γενικού σχολείου, βάσει των προβλέψεων του ν.2817/00 και, πρόσφατα, του ν.3699/08, ο οποίος τον αντικατέστησε. Αφού διαπίστωσε πάγια και σοβαρά προβλήματα στην εφαρμογή του μέτρου και συστηματική αδυναμία να επιτευχθεί λύση σε ατομικές υποθέσεις, ο Συνήγορος συνέταξε Πόρισμα στο οποίο διατυπώνει τις σχετικές διαπιστώσεις και προτάσεις του. Το Πόρισμα απεστάλη στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων την 17.6.2009.

Συνοψίζοντας τις διαπιστώσεις του, ο Συνήγορος του Πολίτη επεσήμανε ότι:

Σε πολλές περιπτώσεις το ΥΠΕΠΘ: (α) δηλώνει αδυναμία υλοποίησης του μέτρου της παράλληλης στήριξης, παρά την ύπαρξη γνωματεύσεων από τους αρμόδιους δημόσιους διαγνωστικούς φορείς για την αναγκαιότητά του, αποδίδοντας το πρόβλημα σε ανεπάρκεια κονδυλίων ή εκπαιδευτικών, (β) αντιμετωπίζει ως καταχρηστικές ή δεν λαμβάνει υπόψη του γνωματεύσεις των αρμοδίων διαγνωστικών κέντρων του, των ΚΕΔΔΥ, υποβαθμίζοντας στην πράξη το επιστημονικό τους έργο, και (γ) αντιμετωπίζει τον θεσμό της παράλληλης στήριξης ως αντίστοιχο της φοίτησης ενός μαθητή σε τμήμα ένταξης, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές ανάγκες που καθένας από τους θεσμούς αυτούς δημιουργήθηκε για να καλύψει ή τη φύση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών του κάθε μαθητή. Υπάρχει επίσης και το μέτρο της παράλληλης στήριξης μαθητών με διαταραχές αυτιστικού φάσματος από πρόσωπο επιλογής της οικογένειας κατά τη διάταξη του άρθρου 7 παρ.4, γ' του ν. 3699/08. Μολονότι το μέτρο αυτό μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να καλύπτει ιδιαίτερες ανάγκες προς όφελος των ενδιαφερόμενων μαθητών, υπάρχει ο κίνδυνος μετακύλισης της ευθύνης για την παροχή παράλληλης στήριξης, που έχει η Πολιτεία, στην οικογένεια.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε τα εξής:

1. Εφόσον το ΥΠΕΠΘ διαπιστώνει συστηματικά ανεπάρκεια πιστώσεων για την κάλυψη των αναγκών - τόσο ως προς την παροχή παράλληλης στήριξης όσο και σε άλλους τομείς της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης - να επανεξεταστεί από τη Γενική Διεύθυνση Προσωπικού του Υπουργείου η κατανομή των πιστώσεων στην Ειδική Αγωγή, ώστε να τηρείται η αρχή της ισότητας των ευκαιριών.

2. Εφόσον διαπιστώνεται συστηματικά ανεπάρκεια εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής για την κάλυψη των αναγκών, το ΥΠΕΠΘ να μεριμνήσει για την αύξηση των θέσεων των εισακτέων στις αντίστοιχες σχολές, προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των διαθέσιμων εκπαιδευτικών.

3. Να αποσαφηνιστούν οι προϋποθέσεις παροχής του μέτρου της παράλληλης στήριξης, ώστε αφενός να διασφαλίζονται τα δικαιώματα των μαθητών που τη χρειάζονται και αφετέρου να μην δημιουργούνται στους πολίτες λανθασμένες εντυπώσεις και προσδοκίες. Οι γνωματεύσεις των ΚΕΔΔΥ θα πρέπει να αναφέρουν επακριβώς τις προϋποθέσεις, υπό τις οποίες ένας μαθητής δικαιούται παράλληλη

στήριξη και να αντιμετωπίζονται δεσμευτικά ως προς την υλοποίησή τους από την Πολιτεία.

4. Το Υπουργείο να μεριμνήσει ώστε η παράλληλη στήριξη - πέραν της *παροχής* της καθαυτής και του σαφούς διαχωρισμού της από την φοίτηση σε τμήμα ένταξης - να διασφαλίζεται από την αρχή του σχολικού έτους και, όπου αυτό είναι εφικτό, να επιδιώκεται η συνέχισή της το επόμενο έτος από τον ίδιο εκπαιδευτικό, ώστε να αποφεύγεται η εναλλαγή προσώπων με όλα τα συνακόλουθα προβλήματα προσαρμογής των ενδιαφερόμενων μαθητών. Επίσης, όσον αφορά μαθητές με ειδικές κατηγορίες προβλημάτων (π.χ. προβλήματα όρασης, ακοής κ.λπ.), είναι αναγκαίο ο εκπαιδευτικός να διαθέτει την εξειδίκευση που απαιτείται ώστε να μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικά τον συγκεκριμένο μαθητή.

5. Όσον αφορά το μέτρο της παράλληλης στήριξης μαθητών με διαταραχές αυτιστικού φάσματος *από πρόσωπο επιλογής της οικογένειας*, η εφαρμογή του θα πρέπει να διασφαλίζει ότι δεν μεταφέρεται στις οικογένειες η ευθύνη της Πολιτείας για παροχή ατομικής υποστήριξης στους μαθητές που την χρειάζονται προκειμένου να φοιτήσουν στο γενικό σχολείο. *Ειδικότερα* προτείνεται η εισαγωγή νομοθετικής ρύθμισης που να προβλέπει την καταβολή της δαπάνης του συνοδού στις οικογένειες των μαθητών, στις περιπτώσεις που, ενώ έχει υποβληθεί αίτημα για παράλληλη στήριξη στο ΥΠΕΠΘ, και, μολονότι οι νόμιμες προϋποθέσεις πληρούνται, αυτή δεν υλοποιείται. Περαιτέρω, πρέπει να προσδιοριστούν με ακρίβεια το πλαίσιο και οι προϋποθέσεις εφαρμογής του μέτρου, όσον αφορά την επαγγελματική ιδιότητα του ιδιώτη συνοδού, τον ακριβή ρόλο του στη σχολική τάξη, το πλαίσιο συνεργασίας του με τους διδάσκοντες και εποπτείας του έργου του, καθώς και τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται. Δεδομένων των ανωτέρω, ενδεχόμενη άρνηση εκ μέρους του συλλόγου διδασκόντων πρέπει σε κάθε περίπτωση να είναι αιτιολογημένη και να συνοδεύεται από εναλλακτικές προτάσεις.

6. Τέλος, όσον αφορά τη συχνά παρατεταμένη καθυστέρηση στην εξέταση και υλοποίηση των αιτημάτων παροχής παράλληλης στήριξης, επισημαίνεται η υποχρέωση του ΥΠΕΠΘ για διεκπεραίωσή τους ή για έγγραφη αιτιολογημένη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων σε περίπτωση απόρριψης ή καθυστέρησης υλοποίησής τους εντός των προβλεπόμενων από τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας προθεσμιών.